

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

KOZETKA

OJCZYSTY – DODAJ
DO ULUBIONYCH

Nazwa KOZETKA chyba najczęściej kojarzy się z gabinetem psychologa czy psychoanalityka. Jak wygląda KOZETKA? Odpowiedź nie jest wcale taka prosta, bo KOZETKĘ zapożyczaliśmy dwukrotnie – i za każdym razem określenie to odnosiło się do nieco innego mebla. Pierwszą, elegancką i – by tak rzec – intymną KOZETKĘ zawdzięczamy francuszczyźnie. Była to KOZETKA dwuznaczeniowa: ‘mała, dwuosobowa kanapa z oparciami z dwóch stron, rzadziej z jednej strony’ oraz ‘pogawędka’. Francuski źródłosłów – causette – oznacza dosłownie ‘pogawędka’. A taka wygodna KOZETKA dla dwojga była przeznaczona właśnie do rozmowy tête-à-tête. KOZETKA ‘pogawędka’ zupełnie wyszła z użycia, choć jeszcze Henryk Rzewuski pisał, że „Przy świecach rad by kozetkę przedłużyć, ale cóż?”, natomiast KOZETKA ‘mała kanapa z podwójnym oparciem’ została wyparta przez praktyczną, lecz przyziemną, KOZETKĘ lekarską. Tę drugą KOZETKĘ – prostą i użytkową – przejęliśmy z języka rosyjskiego (ros. козетка), do którego przeszła z francuszczyzny. Współczesna KOZETKA to już tylko ‘wąski mebel do leżenia, bez oparcia’, choć pewne podobieństwo funkcji pozostało: kładziemy się na KOZETKĘ, żeby – sam na sam z lekarzem – opowiedzieć o sobie i swoich dolegliwościach.